

Ringerike kommune
Postboks 123 Sentrum
3502 Hønefoss

Hønefoss 12.09.2025

Sendes pr. e-post til: postmottak@ringerike.kommune.no

KOMMUNEPLANENS AREADEL 2025-2037. HØRINGSUTTALELSE FRA RINGERIKE SKOGEIERLAG OG VIKEN SKOG

1.0 Innledning

Ringerike Skogeierlag og Viken Skog viser til høring av revidert utgave av kommuneplanens arealdel, med frist for innspill 12. september 2025. Innledningsvis vil vi understreke at vi er fornøyd med at Ringerike kommune i stor grad har tatt hensyn til våre tidligere innspill.

Vi mener imidlertid at det hefter betydelig usikkerhet knyttet til konsekvensene av noen av de foreslåtte bestemmelsene og retningslinjene, spesielt det som omhandler 5.14, Vesentlige terrenginngrep, 12.2, Faresoner og 12.4, Soner med særlige hensyn. Ringerike Skogeierlag har derfor vært i tett samarbeid med Viken Skog SA både om den opprinnelige høringen, og nå i den reviderte. Vi har også hatt dette oppe til drøfting på Viken Skog sitt årsmøte og drøftet det med lederne for andre skogeierlag på Østlandet. I samarbeid med en ekstern juridisk rådgiver og konsultasjon med Norges Skogeierforbund har vi derfor utarbeidet noe mer detaljerte merknader som vi ber kommunen ta med i sin endelige vurdering av arealplanen.

Våre merknader følger nedenfor.

2.0 Dagens regulering av skogbruket i Norge

Skogbruk og miljøhensyn i Norge og er regulert gjennom skogbruksloven med forskrifter, herunder «forskrift om bærekraftig skogbruk». I tillegg forholder skogbruket seg til en rekke andre lover, som eksempelvis naturmangfoldloven og vannressursloven mfl. Både skogbruksloven og «forskrift om bærekraftig skogbruk» har som formål å fremme et bærekraftig skogbruk. Dette innebærer at det skal være mulig å drive et lønnsomt skogbruk, samtidig som man ivaretar andre viktige samfunnsinteresser, som hensynet til naturmangfoldet. I tillegg til lovverket er tilnærmet hele skogbruket i Norge sertifisert gjennom ordningen PEFC mens ca. 10 prosent er sertifisert gjennom FSC. Sertifiseringsordningene baserer seg på lovverket, men konkretiserer kravene og stiller på mange områder krav som går lengre enn lovverket. Sertifiseringsordningene stiller eksempelvis krav til bevaring av kantsoner mot myr og vassdrag, hensyn til fugler i hekkesesongen, krav til miljøkartlegging og avsetting av biologisk viktige områder, krav til konsultasjon av miljødatabaser før hogst, hensyn til friluftsliv, kulturminner, samiske rettigheter m.m. Kravene i sertifiseringsordningene revideres periodevis (hvert 5. år for PEFC) basert på ny kunnskap og med deltakelse fra et bredt spekter av interesseorganisasjoner innenfor bla. næring, miljø og friluftsliv. Sertifiseringen har krav om kontinuerlig forbedring og er underlagt internkontroll og eksternt kontroll

av ekstern revisor. I kontrast til at tilnærmet all skog i Norge er miljøsertifisert er bare om lag 10 % av det globale skogarealet miljøsertifisert. FN s naturpanel peker på sertifisering med miljømerking som et av de viktigste tiltakene for å sikre det biologiske mangfoldet.

3.0 Til planforslaget

3.1 Skognæringens betydning for Ringerike

Ringerike er en av de aller største skogkommunene i Norge, både målt i areal, årlig avvirkning, sysselsetting og tilhørende verdiskaping. Avvirkningen fra de ca. 900 skogeierne i kommunen har de siste årene ligget på ca. 270 000 m³ til en første hånds verdi på over 200 millioner kroner. 450 personer er sysselsatt i skog- og trenæringen i Ringerike. Konkurransedyktige rammebetingelser er avgjørende for en videre utvikling av næringen, herunder etablering av ny industri som er under utvikling i Treklyngen Industripark.

Vi vil konsentrere våre kommentarer til bruk av hensynssoner og forhold vi mener vil kunne ha negativ innvirkning på eksisterende skogbruk i kommunen.

3.2 Generelt til bruken av hensynssoner

Hensynssoner kan ikke med lovlig grunn benyttes til å regulere skognæringen. Hensynssoner skal generelt kun brukes i nødvendig utstrekning. Etter forarbeidene til plan- og bygningsloven skal bruk av hensynssoner være avgrenset til interesser som er av vesentlig betydning for arealbruken. Bruken av ordet «vesentlig», innebærer at bruk av hensynssoner skal være forbeholdt virkninger av noe størrelse og at det foreligger et holdbart faglig grunnlag for den foreslåtte utformingen av hensynssonen. Kommunen må derfor gjøre en grundig vurdering av behovet for og størrelsen på hensynssoner, herunder også om hensynene allerede er ivarettatt etter gjeldende lovverk som f.eks. naturmangfoldloven, skogbruksloven etc. Her gjør vi oppmerksom på at kommunen har foreslått hensynssoner som samlet omfatter et betydelig skogareal. Våre anslag viser at dette utgjør mer enn 21 000 dekar. Vi er klar over at høringsrunden nå ikke skal omhandle avgrensningen disse, men mener det grunn til å stille spørsmål ved størrelsen og begrunnelsen for flere av disse.

Etter pbl. § 11-8 bokstav c kan hensynssoner brukes til å spesifisere at visse hensyn skal vektlegges innenfor et LNF-område. Hensynssonen kan imidlertid ikke medføre at selve arealformålet får karakter av å bli delt i underformål som gir forrang til ett av hensynene.

Bestemmelser til arealdelen vil være bindende for fremtidige tiltak og ny utnyttelse av området/arealet, og må ha hjemmel i lov for å kunne innføres. Plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav c tredje avsnitt gir derimot hjemmel til å fastsette retningslinjer. Slike retningslinjer vil ikke få direkte rettsvirkning for arealbruken innenfor hensynssonen. Retningslinjene vil ikke i seg selv gi hjemmel til å avslå søknader om tiltak. Retningslinjene kan heller ikke gi hjemmel til å nekte eller begrense eksisterende virksomhet. Der hvor en inngrepshjemmel eller avslagshjemmel i plan- og bygningsloven åpner for skjønnsmessige vurderinger, skal retningslinjene inngå som relevante momenter i den konkrete vurderingen

som blir gjort av plan- og bygningsmyndigheten. Poenget er at retningslinjene ikke utgjør regler som vil være bestemmende for utfallet i den enkelte sak.

Når det gjelder skognæringen, vil vi påpeke at det generelt er viktig at det må komme frem av bestemmelser og retningslinjer at hensynssonene ikke kan gi føringer som begrenser skogbruk som igangværende bruk på arealene, og at det er skogbrukslovgivningen og den til enhver tid gjeldende skogsertifisering for området som gjelder.

Uklare begrunnelser, ordlyder og praktisering kan gi seg utslag i en praksis som ikke er i tråd med loven og som vil være svært negativt for næringsvirksomheten til våre andelseiere.

3.3 Merknader til konkrete bestemmelser

3.3.1 Punkt 5.4, jf. punkt 5.4. 3 – Vassdrag

Slik disse bestemmelsene er formulert så mangler de etter vår vurdering hensiktsmessige unntak for skogbruket for tiltak langs vassdrag, da kommunen ikke har hjemmel til å innføre bestemmelser som overstyrer jordlova og skogbrukslovens bestemmelser på dette området.

Følgende bør tas inn/endres:

- ❖ Ny setning til punkt 5.4; *«Hensynssonene med bestemmelser og retningslinjer overstyrer ikke jordlovas og skogbrukslovas bestemmelser for kantsone i landbruket. Tiltak innenfor skogbruk og landbruk er tillatt i tråd med gjeldende regelverk/sectorlovgivning.»*.
- ❖ Vassdrag burde med fordel vært definert som f.eks. *«Med vassdrag menes alt stillestående eller rennende overflatevann med årssikker vannføring, med tilhørende bunn og bredder inntil høyeste vanlige flomvannstand.»*

3.3.2 Punkt 12.2.1 – Ras- og skredfare H310

Vi har forståelse for ivaretagelse av områder med ras- og skredfare, men mener kommunen ikke har hjemmel til de reguleringer som gjøres i bestemmelsen. Konkret ønsker vi å belyse følgende:

- a) Skogbruk er igangværende bruk. Grensegangen for skogbruk som igangværende bruk er dratt opp blant annet i forarbeidene til naturmangfoldlovens § 50:

«På grunn av den lange omløpstiden i et skogbestand, og den store variasjonen i både behovet for kulturtiltak og den faktiske gjennomføringen av kulturtiltak i løpet av bestandets levealder, vil spørsmålet om skogbruk er en igangværende bruk eller ikke, ofte melde seg. Bl.a. av prosessøkonomiske grunner er departementets syn at så lenge det er påregnelig at det ville ha blitt drevet skogbruk med økonomisk overskudd

på det vernede areal dersom fredningen ikke hadde kommet, er kravet til igangværende bruk oppfylt»

Rettsvirkningene av plan etter pbl. er at de regulerer fremtidig bruk av arealene. Siden bestemmelser til hensynssoner ikke kan gripe inn i igangværende bruk, kan ikke igangværende skogbruksvirksomhet reguleres uten at dette skjer gjennom omregulering.

- b)** Bestemmelsens første ledd regulerer at det ikke skal utføres tiltak *i skråninger* som *forverrer stabiliteten*. Mao. så lenge tiltaket forverrer stabiliteten så kan det ikke tillates. Samtidig sier retningslinjene at det for tiltak som forverrer stabiliteten kreves geoteknisk vurdering som dokumenterer tilfredsstillende sikkerhet i tråd med krav i TEK 17. Her er det motstrid med bestemmelsen så lenge bestemmelsens ordlyd ikke åpner opp for at tiltak kan tillates dersom *det kan dokumenteres tilfredsstillende sikkerhet*. Ordlyden bør suppleres med dette.

Vi mener videre at det ikke kan kreves geotekniske vurderinger i tråd med TEK17 for tiltak som ikke er søknadspliktige etter pbl.

Videre regulerer bestemmelsen tiltak «i skråningen», dvs. at tiltak på toppen som også kan påvirke stabiliteten av skråningen unntas. Det stilles spørsmål til om det er rimelig å pålegge grunneier i en skråning begrensninger og potensiell stans i eksisterende lovlig bruk i områdene, basert på annen parts utbygging/tiltak på toppen og tidligere manglende vurdering av skredfare, uten kompensasjon. Konsekvensene ved et slikt «vern uten kompensasjon» via hensynssonen, synes ikke å være vurdert i planmaterialet.

- c)** Andre avsnitt i bestemmelsen gjør alle terrenginngrep søknadspliktige etter pbl. § 20-1 bokstav k, og utvider med det søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven. Vi stiller spørsmål til hvilken hjemmel kommunen har til å endre eksisterende lovverk via plan. Eksempelvis er landbruksvei ikke søknadspliktig etter plan- og bygningsloven men følger regler i skogbrukslova og forskrift om landbruksveier. Hensynssoner kan ikke lovlig gjøre tiltak som reguleres av annen lovgivning søknadspliktige etter plan- og bygningsloven. Ordlyden må derfor endres.
- d)** Skogbruk reguleres av sektorlovgivningen med forskrifter og sertifiseringsordninger, igangværende landbruksvirksomhet må derfor unntas av bestemmelsen og retningslinjene.

3.3.3 Punkt 12.4 Soner med angitte særlige hensyn

I første avsnitt i punkt 12.4 fremgår det at bestemmelsene og retningslinjene skal legges til grunn for videre forvaltning av områdene. Ut ifra flere av retningslinjenes ordlyd, stilles det spørsmål til om disse i realiteten er bestemmelser. Det pekes på at det etter pbl. § 11-8

bokstav c ikke kan settes bestemmelser. Vi ber om at kommunen gjennomgår retningslinjene og endrer ordlyden slik at retningslinjene er retningsgivende og ikke bestemmende.

3.3.4 12.4.1 Hensyn friluftsliv H530

Under punkt 12.4.1 er det i retningslinjen lagt opp til at friluftslivet skal gis fortrinnsrett for annen bruk/tiltak. Vi finner det positivt at det er presisert at skogbruk, jakt og fiske er tillatt i samsvar med gjeldende regelverk.

Statsforvalteren har i sine merknader til forrige høring anbefalt at bestemmelse 12.4.1 Hensyn friluftsliv tas ut. Dette da slike hensynssoner i LNF vil være retningslinjer og at det kan skape uklarhet om skjøtsel. Med bakgrunn i det vi har påpekt innledningsvis i punkt 3.2 over, er vi enige i at bestemmelsen bør gå ut.

Kommunen har valgt å beholde hensynssonen, men flyttet bestemmelsen inn som retningslinje. Vår mening er at retningslinjen, basert på sin utforming, i realiteten er en bestemmelse da det refereres til «skal unngås» og «skal konsekvenser...». Ordlyden må derfor endres dersom sonen skal opprettholdes.

3.3.5 Punkt 12.4.2 Bevaring av naturmiljø H560

Retningslinjen gir indikasjoner at det lovlig kan kreves en vurdering av etablering av landbruksveier og utførelse av hogst etter plan- og bygningsloven. Dette medfører ikke riktighet. Forholdet mellom hogst, landbruksveier m.m. og naturmiljø reguleres, og er ivarettatt via sektorlovgivningen, forskrifter og sertifiseringsordninger. Retningslinjene kan ikke gripe inn i dette.

De foreslåtte retningslinjene har en ordlyd som tilsier at hensikten er å binde opp avgjørelser i enkeltsaker etter skogbrukslovgivningen. Det betyr i praksis at retningslinjene har et materielt innhold som er likt bestemmelser, noe det ikke er hjemmel for. For retningslinjenes føringer om at det skal sikres et godt beslutningsgrunnlag om naturverdier i området, viser vi til at Plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav c ikke omtaler at retningslinjer kan gjelde saksbehandling og dokumentasjon. Det er uklart hva som ligger av føringer i denne retningslinjen, men det kan ikke forventes at skogeiere, eller de som skal behandle søknadene skal fremskaffe et kunnskapsgrunnlag utover det som følger av skogbruksloven og naturmangfoldloven. Vi mener derfor at 2. og 4. setning i andre avsnitt (*Nye landbruksveier og større turveier og løyper bør unngås. Ved hogst skal hensynet til naturmiljø tillegges stor vekt, og det skal sikres et godt beslutningsgrunnlag om naturverdier i området.*) må utgå.

4.0 Avslutningsvis

Vi synes det er positivt at kommunen ønsker å se helhetlig på arealene i kommunen og ivareta ulike viktige hensyn. Samtidig er det verken heldig eller rettslig grunnlag for at hensynssoner skal gripe inn i igangværende næringsvirksomhet som skogbruk. Næringen er regulert i eget

lowverk og hensynsvurderingene må skje henhold til dette, spesielt når det dreier seg om så betydelige arealer som i det fremlagte forslaget til arealplan.

Vi ber derfor kommunen gjøre endringer i tråd med våre merknader.

Vennlig hilsen

Viken Skog SA

Olav Bjella
sign.

Leder samfunnskontakt og næringspolitikk

Ringerike Skogeierlag

Ola Stave
sign.

Styreleder